

Биляна Генова

ЧАКАМ В
КАФЕНЕТО

Разкази

ИК „Колибри“

2020

На моите родители Наталия и Севдалин

© Биляна Генова, *автор*, 2020

© Наталия Генова, *художник на рисунките*

© Стефан Касъров, *художник на корицата*

ИК „Колибри“, 2020

ISBN 978-619-02-0687-3

СВОБОДЕН ХУДОЖНИК

Марина погледна баба си през окото на фотоапарата. Деветдесетгодишната Мария Седжола, обичана художничка, изглеждаше достолепно – с изпънат гръб, със сатенена гълъбова блуза, шал от ангорска вълна, вечния панталон, силно червило, обгърнатата от своята слава, обвита в цигарен дим дори тук, в изложбената зала. В кадъра тази прекрасна ръка с пръстен с голям опал държеше цигарата с леко демонстративен непукизъм, останал от петдесетте години на миналия век. Старостта на хората със самочувствие е красива старост. Носи спокойствие на останалите. Таченият от съвременниците си Гирландайо има двоен портрет – старец със своя внук (сега в Лувъра). Вероятно портретът е бил поръчка, щастливо използвана от художника, за да противопостави младостта и старостта в уплашения поглед на детето и да ги примири в топлата прегръдка на дядото. Но нейната баба Мария никога не бе прегръщала така нежно внучката си.

Юбилеят на Мария Седжола се честваше с ог-

ромна ретроспективна изложба. Официалните слова бяха минали, тя едва бе ги изслушала, застинала с усмивката си в голямото кресло. Сега оглеждаше насмешливо десетината фотографии, които се надпреварваха да ѝ святкат в очите, като че ли беше някоя Джина Лолобриджида. Заедно с тях снимаше и момичето. Във внучката си тя видя себе си. Хареса се! – винаги се беше харесвала. Само тази блуза от нахално жълта вискоза... не, не беше добър избор! Марина прочете мислите ѝ и се усмихна плахо. В този момент донесоха картината и Мария Седжола не можа да я чуе: „Как си, бабче?“.

Сложиха картината, обърната с гръб, на коленете ѝ и помолиха да я подпише, защото била забравила, когато я е рисувала, а Колекционерът много държал на тези неща. Ех, тези събирачи на имена! Представиха ѝ го. Изискан, елегантен, на точната възраст за един мъж – някъде между четиресет и шест и петдесет и четири. Усмихна му се с онази отдавна изработена усмивка, казваща едновременно „заинтригувана съм“, но и „ще трябват доста усилия, за да ме спечелиш“. Колекционерът от месеци се бореше за подписа на Седжола на гърба на скъпата картина. Целуна ѝ ръка и ѝ хвърли отдавна изработения си поглед „получавам всичко, което поискам, но така, че да ми го дадат с желание“.

Кръгът от фотографии, стари приятели, роднини, обичайните пияници, следящи всички светски събития в столицата, известни изкуствоведи от старата школа и възхитени младежи се затвори около тях. Някой ѝ подаде флумастер. Тя не сложи очила

и Колекционерът се притесни – кой знае какво ще надраска сега?! Добре че живеем в ерата на доминиращите над живота ни снимки! Вероятно някой ще се сети, че този кадър е страхотна репортерска находка, и утре във всички вестници ще се види до великата Мария Седжола. Така ще бъде документиран завинаги. Приблужи се по-плътено до художничката. Усети парфюма ѝ. Възхитителна жена! Добре се получи, че купи този нетипичен пейзаж от ранния ѝ, неизвестен период с намаление като неподписана! Сега ще си има и подпис, а и тази вечер всички говориха за великолепните ранни картини на Мария Седжола.

– Коя година? – Нейният деликатен старчески глас прокънтя в тишината, обгърнала залата .

– Две хиляди и петнайсега – каза някой.

– Не, бе, пита кога е рисувана картината!

– Откъде ние да знаем!

– Петдесетте. Трябва да е през петдесетте, бабо – подсказа момичето, близначка на един от ранните ѝ автопортрети.

– Какво да напиша? – объркано питаше старичката.

– Абе кажете ѝ някаква година!

– Да пише 2015-а!

– Не, пишете 1953-та!

Никой не видя какво написа известната Мария Седжола. И никой не чу как в суматохата тя прошепна на щастливия Колекционер, целуващ повторно ръката ѝ: „Ще ви чакам утре в дванайсет часа пред ресторант „Хомо луденс“. Само внучката,

наведена да долее шампанско на баба си, неволно улови думите ѝ. Знаеше легендите за Мария. Беше слушала от самата нея истории и измислици за бохемски нощи, маскаради, купони, бягства, серенади, авантюри, десетки почитатели. Нейната страхотна свободна баба! Талантът ѝ, безспорният бликаш, бушуващ талант, бе единствената причина, поради която всички от семейството ѝ бяха простили, че не се оказа образцова съпруга, майка или баба. Дали я бяха ухажвали цял живот почитатели? Или тя си е флиртувала с когото ѝ харесва? И дали ще помни до утре за срещата? Или само играе ролята на склерозирала старица, за да си спестява самотата и отговорностите?

Някой взе картината и я закачи отново сред другите. След още половин час обилна суета всички се разотидоха при телевизорите си.

На другата сутрин Марина търпеливо чакаше баба си да се събуди. Седеше в нейното кресло и разглеждаше стари снимки. Какво прекрасно време, когато хората са слагали снимките си в албуми.

Мария Седжола се събуди към единайсет часа, или поне в толкова се появи в хола.

– Страхотна вечер, бабо! Толкова цветя, толкова много почитатели! Каква изложба!

– Каква изложба?

Марина извади джиесема си и безмълвно ѝ показа снимките от откриването. Мария Седжола ги разглежда внимателно и каза:

– Много си красива, скъпа! Запомни това! При-

личаш толкова много на мен. – После хвърли небрежен поглед към разтворения албум и добави: – Дано, дано!

Марина тъкмо се чудеше дали да я подсети за срещата, когато баба ѝ обяви:

– Марина, ще изляза да се поразходя сама в парка. Снощи изпуших толкова много цигари, че искам да си проветря малко мислите. Благодаря, няма нужда да ме придружаваш, ще бъда наблизко.

Нямаше смисъл да възразява. Баба ѝ беше от онези силни и упорити жени, които бяха винаги контра на всичко, а най-вече на всеки опит за помощ. Тя бавно се облече. Сложи си перлените обеци от Майорка, смени чантата, обу лачени обувки, дълго се реса пред огледалото, като мърмореше нещо неразбираемо.

Точно в дванайсет като облак светлина Мария Седжола излезе на улицата.

Ресторантът беше отдолу в същата сграда, а паркът – отсреща. Марина видя от балкона как баба ѝ внимателно се огледа и миг преди да пресече улицата (а може би нямаше намерение да пресича?), изникна Колекционерът с огромен букет жълти хризантеми – любимите ѝ за рисуване. Бива си го тоя!, каза си Марина. После двамата се скриха в ресторанта.

– Вижте, господин...

– Соломон, наричайте ме Соломон.

– Вижте, Соломон, искам да ви предупредя за нещо в реда на нашите приятелски отношения. Аз от време на време забравям и повтарям, което вече съм казала. Моля ви, напомняйте ми, когато това се случи.

– Разбира се.

– Искате ли да изпием по една метакса?

Колекционерът знаеше, че когато е щастлива, тя пие само метакса. Почувства се специален – бе част от живота на Мария Седжола, дори може да се каже – повод за нейно щастие.

Той извика келнера и поръча два коняка. Разговорът потръгна като планински поток: остроумен, свеж, препускащ през територии и времена, ромолящ от шегички, идеи и намерения. Нищо че тя бе на деветдесет, а той – препълнил къщата си с картини.

– Дали да не изпием по една метакса?! – предложи Мария Седжола.

– Мария, ето сега повтаряте. Нали ме помолихте да ви го кажа?

– О, скъпи, това повторение е друго!

Мария Седжола почина малко преди да се закрие изложбата, събрала нейни картини, някои непоказвани досега, други подбрани от държавни, градски и чуждестранни музеи, колекционерски сбирки и частни галерии. Поради големия интерес изложбата беше удължена.

След две седмици Колекционерът си прибра картината вкъщи. Той трепетно я разопакова и се вгледа в подписа на гърба ѝ. Под него Мария Седжола бе добавила с наклонени букви:

„Не си спомням да съм рисувала тази картина“.